

blive mindre og Renterne ligeledes blive mindre. Det er det første. Det andet gaar ud paa, at Renten skal være bevægelig, og det er nærmere bestemt i Forslaget, hvorledes Renten skal fastsættes med forskellige Mellemrum. Det kan være tvivlsomt, om Maaden er særlig hensigtsmæssig, men er man enig i selve Tanken om den bevægelige Rente, finder man nok den rette Form for dens Gennemførelse. I og for sig synes jeg, at noget taler for, at Renten kommer til at staa i Forhold til den almindelige Markedsrente, naar Forholdet er det, at Kapitalen, som indestaar i Ejendommen, er uopsigelig.

Til dem, som var imod de periodiske Omvurderinger, hørte ogsaa jeg, jeg hørte til de 7 Medlemmer, som af den Grund ikke kunde give Forslaget i den foreliggende Skikkelse deres Tilslutning, og naar jeg var derimod, var det baade af principielle og praktiske Grunde. Det er nemlig min Opfattelse, at Samfundet ikke i større Udstrækning end absolut nødvendigt bør gøre sig til Formynder for de enkelte Borgere, og i Bestemmelsen, som den foreslaas her, vil der ligge et Formynderskab, idet Staten skal passe paa, at de vedkommende ikke kommer til Skade. Stiger Værdien, ja, saa kan de give lidt mere i Rente, synker den, kan de give noget mindre, Staten sørger for, at de ikke er udsatte for den Risiko, som ellers er forbundet med næsten al Virksomhed i Verden. Verden vedbliver jo, saalænge den staaer, at gaa op og ned, og det lykkes ikke at fri alle Mennesker for Risikoen ved deres Virksomhed, andre Landbrugere er ikke fri derfor, og det forekommer mig, at det ikke vil være heldigt i den Henseende at stille disse mindre Jordbrugere anderledes end alle andre Landbrugere. Men ogsaa rent praktisk synes det mig at være en temmelig uheldig Fremgangsmaade med Hensyn til at vurdere et Stykke Jord: at vurdere det efter, hvad en forstandig Mand vilde give for det, hvis han vilde købe det til Landbrug. At gøre det første Gang lod sig vel nogenlunde gøre i alt Fald for enkelte Jordbrugs Vedkommende, hvorvidt det kan gøres for hele Landet, saa at der blev nogenlunde Samstemning mellem Vurderingerne over det hele, og hvor vidt disse vilde blive saa gode, at man derpaa med god Samvittighed kunde ligne Skat, er et Spørgsmaal, for sig, derom kan Meningerne være noget delte, det er aabenbart Hensigten at prøve derpaa. Men selv om det er vanskeligt, kunde det nok lade sig gøre for et enkelt Jordstykkets Vedkommende. Desuden er der den Omstændighed, at hvis den paagældende Køber

syntes, at Jorden var sat for højt, kunde han lade være at købe, han vidste, hvad han gik ind til. Men naar man skal gaa til Omvurdering hvert tredje Aar eller saa, og hver Gang skal passe paa, at den forøgede Værdi, Jorden har faaet derved, at Manden har gjort et Arbejde paa den eller anbragt Kapital i den, ikke regnes med, tvivler jeg meget om, at disse Omvurderinger vil komme til at gaa glat, saaledes at der efter dem vil være et godt Forhold mellem Vurderingsraadet og den paagældende Ejer. Det skulde være underligt, om han ikke i mange Tilfælde vilde finde, at det, de har tillagt hans Arbejde og hans Kapital, er for lidt, at det skulde have været mere, og at den Jordværdi, hvoraf han skal betale Renter, altsaa ikke skulde være saa høj. Jeg ser ikke rettere end, at der ved disse gentagne Omvurderinger vil være skabt en Kilde til stadige Misforstaaelser og Misforståelser, og det tror jeg er en Omstændighed, som disse Omvurderinger ingenlunde er værd. Det er heller ikke sikkert, at de paagældende mindre Jordbrugere vil faa nogen Fordel deraf. Nu kan man ikke regne med Jordpriserne i disse Aar, da de er ganske exceptionelle, men allerede før Krigsaarene var der en jævn Stigning i Jordpriserne, og kommer vi ind igen i normale Forhold, er det aldeles ikke udelukket, at der kan komme det samme. Saa vil det altsaa føre til, at vedkommende Ejere af disse Smaabrug stadig vil komme til at betale en højere Renteafgift af deres Jord, og det, som andre Landbrugere kunde, samle lidt sammen, maaske dække nogen Gæld dermed, vil de være ganske afskaarne fra, thi hvad der bliver mere ud af Jorden, end tidligere er forudsat, gaar i Statens Lomme.

Men desuden er der en egen Omstændighed ved denne Omvurdering og dens Følger, som for mig er meget lidet tiltalende, det er den, at vi kan vente at faa noget af Ejendomsskylden omændret til Jordskyld. I hvor høj Grad og hvor hurtigt det kan gaa, skal jeg ikke udtale mig om, men der er i hvert Fald stærke Bestræbelser oppe for i størst muligt Omfang at fritage Bygningerne for Skat og lægge den paa Jorden, og der er ogsaa, hvad vi alle ved, en stærk Stemning for, at denne Skat paa Jord efterhaanden skulde stige — mere eller mindre lempeligt —, men dog stadig være stigende. Hvis vi faar noget saadant og faar de Omvurderinger, som her er Tale om, vil Følgen blive, at Ejerne af disse Ejendomme vilde faa den samme Jordskat, som alle andre vilde faa,